

МЕЖДУНАРОДЕН пакт за граждански и политически права

Ратифициран с Указ № 1199 на Президиума на Народното събрание от 23.07.1970 г. - ДВ, бр. 60 от 1970 г. В сила за България от 23.03.1976 г. Издаден от Министерството на външните работи, обн. бр. 43 от 28.05.1976 г.

ПРЕАМБЮЛ

Държавите - страни по този пакт,

вземайки под внимание, че съгласно принципите, провъзгласени от Устава на Организацията на Обединените нации, признаването на достойнството, присъщо на всички членове на човешкото общество, и на равните им и неотменими права съставлява основата на свободата, справедливостта и мира в света,

признавайки, че тези права произтичат от достойнството, присъщо на човешката личност,

признавайки, че съгласно Универсалната декларация за правата на човека идеалът на свободните човешки същества, радващи се на гражданска и политическа свобода и освободени от чувството на страх и незаплашвани от мизерия, може да се осъществи само ако се създадат условия, при които всеки може да се ползва от своите граждански и политически права, както и от икономическите си, социалните и културните права,

имайки предвид задължението на държавите по силата на Устава на Организацията на Обединените нации да поощряват всеобщото и действителното зачитане на правата и свободите на човека,

вземайки предвид обстоятелството, че индивидът, който има задължения спрямо другите индивиди и спрямо обществото, към което принадлежи, и е длъжен да се стреми към насърчаването и зачитането на правата, признати в този пакт,

постигнаха съгласие по следните членове:

ЧАСТ I

Член 1

1. Всички народи имат право на самоопределение. По силата на това право те свободно определят своето политическо положение и свободно осъществяват своето икономическо, социално и културно развитие.

2. За постигане на своите цели всички народи могат свободно да разполагат с природните си богатства и източници при условие, че не се накърняват задълженията, произтичащи от международното икономическо сътрудничество, почиващо на принципа на взаимната изгода и международното право. В никакъв случай един народ не може да бъде лишен от собствените му средства за съществуване.

3. Държавите - страни по този пакт, в това число и онези, носещи отговорност за управлението на несамоуправляващите се територии и териториите под попечителство, са задължени да насърчават осъществяването на правото на самоопределение и да зачитат това право в съгласие с разпоредбите на Устава на Организацията на Обединените нации.

ЧАСТ II

Член 2

1. Всяка държава - страна по този пакт, се задължава да зачита и гарантира на всички лица, намиращи се на нейна територия и под нейна юрисдикция, признатите им от този пакт права, без разлика на раса, цвят на кожата, пол, език, религия, политически или други убеждения, национален или социален произход, имотно състояние, рождение или всякакви други признаци.

2. Всяка държава - страна по този пакт, където това не се предвижда в съществуващите законодателни или други разпоредби, се задължава да направи необходимите постъпки съгласно конституционните си правила и разпоредбите на този пакт за приемането на такива законодателни или други мерки, необходими за осъществяването на правата, признати в този пакт.

3. Всяка държава - страна по този пакт, се задължава:

а) да осигури на всяко лице, на което правата и свободите, признати в този пакт, са били нарушени, ефикасни средства за възстановяването им, дори и нарушението да е извършено от лице, действащо в качеството си на официално лице;

б) да осигури на всяко лице, претендиращо за такова възстановяване, правото това да бъде установено от компетентните съдебни, административни или законодателни власти или от всяка друга компетентна власт, предвидена в правната система на държавата, и да развива възможностите за правна защита;

в) да осигури привеждането в изпълнение от компетентните власти на такова възстановяване, когато то е било признато за основателно.

Член 3

Държавите - страни по този пакт, се задължават да осигурят равни права на мъжете и жените при ползуването на всички граждански и политически права, предвидени в този пакт.

Член 4

1. В случай на обществена опасност, застрашаваща съществуването на нацията, която е официално обявена, държавите - страни по този пакт, могат да вземат мерки само дотолкова, доколкото положението го изисква, с които да нарушат задълженията си по този пакт, при условие, че тези мерки не са несъвместими с другите им задължения по международното право и не водят до дискриминация, основана само на раса, цвят на кожата, пол, език, религия или социален произход.

2. Тази разпоредба не допуска никакво нарушение на членове 6 , 7, 8 (точки 1 и 2), 11, 15, 16 и 18.

3. Всяка държава - страна по този пакт, която използва правото си на нарушаване, незабавно уведомява другите държави - страни по този пакт, чрез посредничеството на Генералния секретар на Организацията на Обединените нации, за разпоредбите, които нарушава, и за причините, които са я заставили да стори това. Допълнително уведомяване трябва да се направи по същия път за датата, на която тя преустановява нарушаването.

Член 5

1. Нито една разпоредба в този пакт не може да бъде тълкувана като даваща право на дадена държава, отделна група или лице да се занимава с дейност или да извършва действия, насочени към отнемане на правата и свободите, признати с този пакт, или към

ограничаването им в по-голяма степен, отколкото е предвидено в същия пакт.

2. Не се допуска никакво ограничаване или отнемане на основните права на човека, признати или съществуващи във всяка държава - страна по този пакт, по силата на закони, конвенции, правилници или обичаи под предлог, че този пакт не признава такива права или ги признава в по-малка степен.

ЧАСТ III

Член 6

1. Правото на живот е присъщо на човешката личност. Това право трябва да се защитава от закона. Никой не може произволно да бъде лишен от живот.

2. В страните, където смъртното наказание не е премахнато, смъртна присъда може да бъде наложена само за най-тежките престъпления съгласно законите, които са в сила по време на извършване на престъплението и които не противоречат на разпоредбите на този пакт и на Конвенцията за предотвратяване и наказание на престъплението геноцид. Това наказание може да бъде изпълнено само въз основа на окончателна присъда, издадена от компетентен съд.

3. Когато лишаването от живот съставлява престъплението геноцид, трябва да се има предвид, че никоя разпоредба на този член не дава право на никоя държава - страна по този пакт, да нарушава по какъвто и да е начин задълженията, поети съгласно разпоредбите на Конвенцията за предотвратяване и наказание на престъплението геноцид.

4. Всеки осъден на смърт има правото да иска помилване или смекчаване на присъдата. Амнистия, помилване или заменяне на смъртната присъда могат да бъдат давани във всички случаи.

5. Смъртна присъда не може да бъде наложена за престъпления, извършени от лица на възраст под 18 години, и не може да бъде изпълнена по отношение на бременни жени.

6. Никоя разпоредба на този член не може да служи за основание, за да се забави или попречи на премахването на смъртното наказание от някоя държава - страна по този пакт.

Член 7

Никой не може да бъде подлаган на мъчение или на жестоко, безчовечно или унижително третиране или наказание. По-специално никой не може да бъде подлаган на медицински или научни опити, без неговото доброволно съгласие.

Член 8

1. Никой не може да бъде държан в робство; робството и търговията с роби във всичките им форми са забранени.

2. Никой не може да бъде заробван.

а) никой не може да бъде заставян да извършва принудителен или задължителен труд;

б) точка 3 "а" не може да се тълкува като забраняваща изтърпяването на наказанието каторжен труд, наложено от компетентен съд в страни, където за някои престъпления може да се налага наказание затвор с каторжен труд;

с) не се смятат за "принудителен или задължителен труд" по смисъла на тази точка:

і) всякаква работа или услуга, непосочена в точка б, нормално изискуема от лице, задържано въз основа на законно едно разпореждане на съда, или от лице, условно

освободено от такова задържане;

ii) всяка служба от военен характер и всяка национална повинност, изискуема съгласно закона от лица, отказали се по вътрешни убеждения от военна служба, в страни, където се признава отказване от военна служба поради вътрешни убеждения;

iii) всяка повинност, изискуема в случаи на извънредни обстоятелства или бедствие, застрашаващи живота или благосъстоянието на общността;

iv) всяка работа или услуга, съставляваща част от обикновените граждански задължения.

Член 9

1. Всяко лице има право на лична свобода и сигурност. Никой не може да бъде обект на произволен арест или задържане. Никой не може да бъде лишаван от свобода, освен на основания и съгласно правила, установени от закона.

2. Всяко задържано лице ще бъде уведомявано в момента на арестуването му за причините на ареста и ще му бъдат съобщени в най-кратък срок всички предявени срещу него обвинения.

3. Всяко лице, арестувано или задържано по обвинение в престъпление, ще бъде в най-кратък срок изправяно пред съдия или друго длъжностно лице, упълномощено от закона да упражнява съдебна власт, и трябва да бъде съдено в разумен срок от време или да бъде освободено. Задържането на лицата, очакващи да бъдат съдени, не трябва да бъде правило, но освобождаването им може да става срещу представянето на гаранции, осигуряващи явяването им в съда, явяването им на всеки друг етап от съдебния процес, а в случай на нужда и за изпълнение на присъдата.

4. Всяко лице, лишено от свобода чрез арест или задържане, има право на жалба пред съда, който да се произнесе незабавно върху законността на задържането му и да се разпореди за освобождаването му, ако задържането е незаконно.

5. Всяко лице, жертва на незаконен арест или задържане, има право на обезщетение.

Член 10

1. Всяко лице, лишено от свобода, има право на хуманно отношение и на уважение на присъщото на човешката личност достойнство.

2. а) обвиняемите лица, освен при изключителни обстоятелства, са отделени от осъдените и са подложени на различен режим, съответстващ на положението им на неосъдени лица;

б) обвиняемите младежи се отделят от възрастните и случаите им се разглеждат колкото е възможно по-скоро;

3. Затворническият режим включва такова отношение към осъдените, главната цел на който е поправянето им и социалното им превъзпитание. Малолетните престъпници се държат отделно от възрастните и са подложени на режим, подходящ за възрастта им и законното им положение.

Член 11

Никой не може да бъде затварян само за това, че не е в състояние да изпълни договорно задължение.

Член 12

1. Всеки, който се намира на законно основание на територията на една държава, има

право, в пределите на тази територия, свободно да се придвижва и свободно да избира своето местожителство.

2. Всяко лице е свободно да напусне пределите на всяка страна, включително и на своята.

3. Гореспоменатите права не подлежат на никакви ограничения освен ако такива са установени със закон за защита на националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морал или на правата и свободите на другите и са съвместими с другите права, признати в този пакт.

4. Никой не може да бъде произволно лишен от правото да влезе в собствената си страна.

Член 13

Чужденец, намиращ се на законно основание на територията на държава - страна по този пакт, може да бъде експулсиран само по силата на решение, взето съгласно закона, и ако належащи причини, свързани с националната сигурност, не изискват друго, той трябва да има възможност да представи доводи против изгонването му и да иска случаят му да бъде разгледан от компетентен орган или от едно или повече лица, специално посочени от този орган, както и да бъде представяван за тази цел.

Член 14

1. Всички лица са равни пред съдилищата и трибуналите. Всяко лице има право при разглеждане на каквото и да е наказателно обвинение срещу него или при оспорване на правата и задълженията му в граждански процес на справедливо и публично разглеждане на делото от компетентен, независим и безпристрастен съд, установен със закон. Цялото дело или част от него могат да бъдат разгледани при закрити врата по съображения, засягащи морала, обществения ред или националната сигурност в едно демократично общество, или когато интересът на частния живот на страните изисква това или дотолкова, доколкото съдът сметне това за абсолютно необходимо, когато поради особения характер на делото публичността може да накърни интересите на правосъдието; обаче всяка присъда, издадена по наказателно дело, или решение по гражданско дело ще се обявяват публично освен ако интересите на малолетни лица изискват противното или когато процесът засяга брачни спорове или настойничество на деца.

2. Всяко лице, обвинено в извършване на престъпление, се счита за невинно до доказване на вината му съгласно закона.

3. Всяко лице, обвинено в извършване на престъпление, има право при пълно равенство на следния минимум от гаранции:

a) да бъде информирано подробно и в най-кратък срок на език, който разбира, за естеството и основанията на повдигнатото срещу него обвинение;

b) да разполага с достатъчно време и с необходимите улеснения за подготовка на защитата си и за установяване на връзка със защитник по свой избор;

c) да бъде изправено пред съда без неоправдано забавяне;

d) да бъде съдено в негово присъствие и да се защитава лично или чрез адвокат по свой избор; ако няма адвокат, да бъде уведомен за правото му да има такъв и винаги когато интересите на правосъдието изискват това, да му бъде назначен служебно адвокат, безплатно, в случай че няма средства да заплати хонорар;

e) да разпитва или да поиска да бъдат разпитани свидетелите на обвинението, както и да се осигурят явяването и разпитването на свидетелите на защитата при същите условия

като свидетелите на обвинението;

f) да му се осигури безплатно преводач, ако не разбира или не говори езика, на който се води процесът;

g) да не бъде принуждавано да свидетелствува против себе си или да се признава за виновно.

4. По отношение на непълнолетните да се прилага такава процедура, която държи сметка за възрастта им и за интереса, който представлява тяхното превъзпитание.

5. Всеки осъден за престъпление има право да иска преразглеждане на обявяването му за виновен и осъждането му от висшестоящ съд съгласно закона.

6. Когато една влязла в сила присъда бъде впоследствие отменена или е последвало помилване въз основа на нови или новооткрити обстоятелства, които доказват, че е била допусната съдебна грешка, лицето, изтърпяло наказание в изпълнение на такава присъда, ще бъде обезщетено съгласно закона освен ако се докаже, че неразкриването навреме на неизвестния факт се дължи изцяло или отчасти на самия него.

7. Никой не може да бъде съден или наказван за престъпление, за което вече е бил окончателно осъден или оправдан съгласно закона и наказателната процедура на всяка страна.

Член 15

1. Никой не може да бъде осъден за действие или бездействие, което не е представлявало престъпно деяние съгласно националното законодателство или международното право в момента на извършването му. Не може също така да се налага по-тежко наказание от онова, което е било предвидено в момента на извършването на престъплението. Ако след извършване на престъплението законът предвижда налагането на по-леко наказание, престъпникът ще се възползва от него.

2. Нищо в този член не пречи едно лице да бъде съдено и наказано за действие или бездействие, което по време на извършването му е било престъпление съгласно общите правни принципи, признати от всички народи.

Член 16

Всеки има право да бъде признат за правоспособен, където и да се намира.

Член 17

1. Никой не може да бъде обект на своеволно и незаконно вмешателство в личния му живот, семейството му, дома или кореспонденцията му, нито на незаконно накърняване на неговата чест и добро име.

2. Всяко лице има право на законна защита срещу подобно вмешателство или накърняване.

Член 18

1. Всяко лице има право на свобода на мисълта, съвестта и вероизповеданието. Това право включва свободата да изповядва или възприема религия по свой избор и свободата да изповядва своята религия или убеждения индивидуално или колективно, публично или частно, чрез богослужение, ритуали, религиозни обреди и обучение.

2. Никой не може да бъде обект на принуда, която да накърнява свободата му да изповядва или да приема религия или убеждения по свой избор.

3. Свободата да се изповядват религията или убежденията подлежи само на такива

ограничения, предвидени от закона и необходими за защитата на обществената сигурност, ред, здраве и морал, или на основните права и свободи на другите.

4. Държавите - страни по този пакт, се задължават да зачитат свободата на родителите или на законните настойници, да осигуряват религиозното и моралното възпитание на своите деца съобразно собствените си убеждения.

Член 19

1. Никой не може да бъде обезпокояван за убежденията си.

2. Всяко лице има право на свобода на словото; това право включва свободата да търси, да получава и да разпространява сведения и идеи от всякакъв вид, независимо от границите, било устно, писмено, печатно или като произведение на изкуството или чрез каквото и да е друго средство по свой избор.

3. Упражняването на правата, предвидени в точка 2 на този член, е свързано със специални задължения и отговорности. Следователно то може да бъде подложено на известни ограничения, които трябва обаче да бъдат изрично предвидени от закона и които са необходими:

а) за зачитане на правата или на доброто име на другите;

б) за защита на националната сигурност, на обществения ред, на народното здраве или морал.

Член 20

1. Всяка пропаганда на война се забранява със закон.

2. Всяко проповядване на национална, расова или религиозна омраза, което подбужда към дискриминация, враждебност или насилие, се забранява със закон.

Член 21

Признава се правото на мирни събрания. Упражняването на това право не подлежи на никакви ограничения освен на такива, предвидени със закон и които са необходими в едно демократично общество в интереса на националната сигурност, обществената безопасност, обществения ред, за защита на народното здраве и морал или за защита на правата и свободите на другите.

Член 22

1. Всяко лице има право на свободно сдружаване с други лица, включително и правото да образува и да членува в профсъюзи за защита на своите интереси.

2. Упражняването на това право не подлежи на никакви ограничения освен на такива, предвидени със закон и които са необходими в едно демократично общество в интереса на националната сигурност, обществената безопасност, обществения ред, за защита на народното здраве и морал или за защита на правата и свободите на другите. Този член не пречи на налагането на законни ограничения на членовете на въоръжените сили и полицията при упражняването на това право.

3. Никаква разпоредба на този член не дава право на държавите - страни по Конвенцията на Международната организация на труда от 1948 г. относно профсъюзната свобода и защита на правото на организиране, да вземат законодателни мерки, които биха накърнили, или да прилагат закона по начин, който би накърнил гаранциите, предвидени в същата конвенция.

Член 23

1. Семейството е естествената и основна клетка на обществото и има право на закрилата на обществото и държавата.

2. Правото на мъжа и жената да встъпват в брак и да образуват семейство се признава след навършване на брачната възраст.

3. Никакъв брак не може да бъде сключен без доброволното и пълно съгласие на бъдещите съпрузи.

4. Държавите - страни по този пакт, ще вземат подходящи мерки, за да осигурят равенство в правата и отговорностите на съпрузите за встъпване в брак, по време на брака и при неговото разтрогване. В случай на разтрогване се вземат мерки за необходимата закрила на децата.

Член 24

1. Всяко дете, без разлика на раса, цвят на кожата, пол, език, религия, национален или социален произход, имотно състояние или рождение, има право на такива мерки на закрила от страна на неговото семейство, на обществото и на държавата, каквито състоянието му на малолетен изисква.

2. Всяко дете трябва да се регистрира веднага след раждането му и да му се даде име.

3. Всяко дете има право да придобие гражданство.

Член 25

Всеки гражданин има правото и възможността, без каквато и да е дискриминация, посочена в член 2 , и без неоснователни ограничения:

а) да взема участие в ръководенето на обществените работи пряко или посредством свободно избрани представители;

б) да гласува и да бъде избран в истински, периодично провеждани избори, при всеобщо, равно и тайно гласоподаване, гарантиращо свободното изразяване на волята на избирателите;

с) да има достъп при общи условия на равенство до държавните служби в своята страна.

Член 26

Всички лица са равни пред закона и имат право, без всякаква дискриминация, на еднаква законна закрила. В това отношение законът трябва да забранява всякаква дискриминация и да осигурява на всички лица еднаква и ефикасна закрила против всякаква дискриминация, основаваща се на раса, цвят на кожата, пол, език, религия, политически или други убеждения, национален или социален произход, имотно състояние, рождение или всякакви други признаци.

Член 27

В държави, в които съществуват етнически, религиозни или езикови малцинства, лицата, принадлежащи към тези малцинства, не могат да бъдат лишавани от правото да имат съвместно с другите членове на своята група собствен културен живот, да изповядват и практикуват собствената си религия или да си служат с родния си език.

ЧАСТ IV

Член 28

1. Учредява се Комитет за правата на човека (наричан по-нататък в този пакт комитет). Той се състои от 18 члена и изпълнява функциите, предвидени по-нататък.
2. Комитетът е съставен от граждани на държавите - страни по този пакт, които трябва да бъдат лица с висока нравственост и призната компетентност в областта на правата на човека, като се има предвид ползата от участието в дейността на комитета на някои лица с юридически опит.
3. Членовете на комитета се избират и участват в работата му персонално.

Член 29

1. Членовете на комитета се избират с тайно гласоподаване по списък от лица, отговарящи на условията, предвидени в член 28 и посочени за целта от държавите - страни по този пакт.
2. Всяка държава - страна по този пакт, може да посочи не повече от две лица. Тези лица трябва да са граждани на посочилата ги държава.
3. Едно и също лице може да бъде представено повторно.

Член 30

1. Първоначалният избор се провежда не по-късно от шест месеца след датата на влизане в сила на този пакт.
2. Най-малко четири месеца преди датата на всеки избор за комитета освен в случай на избор за попълване на ваканция, обявена съгласно член 34, Генералният секретар на Организацията на Обединените нации отправя писмена покана до държавите - страни по този пакт, да представят в срок от три месеца кандидатите, които те предлагат за членове на комитета.
3. Генералният секретар на Организацията на Обединените нации съставя списък по азбучен ред на всички лица, посочени по този начин, отбелязвайки държавите-страни, които са ги посочили, и го представя на държавите - страни по този пакт, най-късно един месец преди датата на всеки избор.
4. Членовете на комитета се избират на събрание на държавите - страни по този пакт, свикано от Генералния секретар на Организацията на Обединените нации в седалището на организацията. На това събрание, за което кворумът е две трети от държавите - страни по този пакт, се смятат за избрани за членове на комитета онези кандидати, които получат най-голям брой гласове и абсолютно мнозинство от гласовете на присъствалите и гласували представители на държавите-страни.

Член 31

1. Комитетът не може да включва повече от един гражданин на една и съща държава.
2. При изборите за комитета трябва да се държи сметка за справедливо географско разпределение и за представянето на различните форми на цивилизация и на основните правни системи.

Член 32

1. Членовете на комитета се избират за срок от четири години. Те подлежат на преизбиране, ако кандидатурите им бъдат представени отново. Обаче мандатът на девет от членовете, избрани при първия избор, ще изтече след две години; веднага след първия

избор имената на тези девет членове ще бъдат теглени по жребие от председателя на събранието, посочен в точка 4 на член 30 .

2. След изтичането на мандата изборите се произвеждат съгласно разпоредбите на предшестващите членове от тази част на пакта.

Член 33

1. Ако по единодушното мнение на другите членове един член на комитета е престанал да изпълнява своите функции поради всякаква друга причина освен временно отсъствие, председателят на комитета уведомява Генералния секретар на Организацията на Обединените нации, който обявява мястото на този член за вакантно.

2. В случай на смърт или на подаване оставка от един член на комитета председателят незабавно уведомява Генералния секретар на Организацията на Обединените нации, който обявява мястото за вакантно от датата на смъртта или от датата, на която оставката е влязла в сила.

Член 34

1. Когато се обяви ваканция съгласно член 33 и ако мандатът на подлежащия на заместване член не изтича в шестмесечен срок от обявяването на ваканцията, Генералният секретар на Организацията на Обединените нации уведомява всяка от държавите - страни по този пакт, която може в двумесечен срок да представи кандидати съгласно разпоредбите на член 29 за попълване на ваканцията.

2. Генералният секретар на Организацията на Обединените нации съставя списък по азбучен ред от така посочените лица и го представя на държавите - страни по този пакт. Изборът за попълване на ваканцията се провежда след това съгласно съответните разпоредби на тази част от пакта.

3. Всеки член на комитета, избран за попълване на обявена ваканция съгласно член 33 , участва в работата му до изтичане на редовния мандат на члена, овакантил мястото в комитета съгласно разпоредбите на този член.

Член 35

Членовете на комитета, с одобрението на Общото събрание на Организацията на Обединените нации, получават възнаграждение от средствата на Организацията на Обединените нации при условия, определени от Общото събрание, като се има предвид голямата отговорност на комитета.

Член 36

Генералният секретар на Организацията на Обединените нации осигурява необходимия персонал и материална база за ефикасно изпълнение на функциите от комитета съгласно този пакт.

Член 37

1. Генералният секретар на Организацията на Обединените нации свиква първото заседание на комитета в седалището на Организацията на Обединените нации.

2. След първото заседание комитетът ще заседава в случаите, предвидени в правилника за вътрешния му ред.

3. Комитетът обикновено ще провежда заседанията си в седалището на Организацията на Обединените нации или в службата на Обединените нации в Женева.

Член 38

Всеки член на комитета, преди да поеме длъжността си, прави тържествена декларация на открито заседание на комитета, че ще изпълнява своите функции безпристрастно и добросъвестно.

Член 39

1. Комитетът си избира бюро за срок от две години. Членовете на бюрото могат да бъдат преизбрани.

2. Комитетът сам изработва процедурния си правилник, но той трябва да предвижда между другото следните разпоредби:

- a) кворумът се състои от дванадесет души;
- b) решенията на комитета се вземат с мнозинство от гласовете на присъстващите членове.

Член 40

1. Държавите - страни по този пакт, се задължават да представят доклади за взетите от тях мерки за осъществяване на правата, признати от този пакт, и за постигнатия напредък при ползуването на тези права:

- a) в едногодишен срок от влизането в сила на този пакт за държавите - страни по него;
- b) впоследствие винаги когато комитетът поиска това.

2. Всички доклади се представят на Генералния секретар на Организацията на Обединените нации, който ги препраща на комитета за разглеждане. В докладите трябва да се посочват в случай на нужда факторите и трудностите, оказващи влияние върху изпълнението на този пакт.

3. Генералният секретар на Организацията на Обединените нации може след консултация с комитета да изпраща на заинтересуваните специализирани организации копия от онези части на докладите, в които евентуално се засягат въпроси от тяхната компетентност.

4. Комитетът проучва докладите, представени от държавите - страни по този пакт. Той изпраща до държавите-страни своите доклади, както и всякакви забележки от общ характер, каквито той намери за подходящи. Комитетът може също да препраща до Икономическия и социален съвет тези забележки заедно с преписи от докладите, които е получил от държавите - страни по този пакт.

5. Държавите - страни по този пакт, могат да представят на комитета свои бележки по забележките, направени съгласно точка 4 на този член.

Член 41

1. Всяка държава - страна по този пакт, може във всяко време да заяви съгласно този член, че признава компетентността на комитета да получава и разглежда съобщения, в които една държава-страна твърди, че друга държава-страна не изпълнява задълженията си по този пакт. Съобщения съгласно този член могат да се получават и разглеждат само ако са представени от държава-страна, направила декларация, с която признава по отношение на себе си компетентността на комитета. Комитетът не приема никакво съобщение, засягащо държава-страна, която не е направила такава декларация. Към получените съобщения съгласно този член се прилага следната процедура:

a) ако държава - страна по този пакт смята, че друга държава-страна не прилага разпоредбите на този пакт, тя може с писмено съобщение да доведе въпроса до знанието на тази държава-страна. В тримесечен срок от получаването на съобщението получаващата държава трябва да даде на държавата, която е изпратила съобщението, обяснение или друго писмено изложение за изясняване на въпроса, което трябва да включва доколкото е възможно и целесъобразно позоваване на вътрешната ѝ процедура и на средствата за обжалване, които са били използвани, които се използват и които могат да бъдат използвани;

b) ако въпросът не се уреди по начин, задоволителен и за двете заинтересувани държави-страни в шестмесечен срок след получаването на първоначалното съобщение от държавата, до която то е било адресирано, и двете страни имат право да отнесат въпроса до комитета чрез нотификация до комитета и до другата страна;

c) комитетът ще се занимае с въпроса, отнесен до него, само след като се е уверил, че всички налични вътрешни средства са били използвани и изчерпани по въпроса съгласно общопризнатите принципи на международното право. Това правило не се прилага, когато приложението на тези средства се забавя неоправдано;

d) комитетът провежда заседания при закрити врата при разглеждане на съобщенията по този член;

e) при спазването на разпоредбите на подточка "с" комитетът предлага своите добри услуги на заинтересуваните държави-страни за постигането на приятелско разрешение на въпроса на базата на зачитането на правата на човека и на основните свободи, признати в този пакт;

f) по всеки въпрос, отнесен до него, комитетът може да поиска от заинтересуваните държави-страни, посочени в подточка "b", да му представят необходимата за случая информация;

g) заинтересуваните държави-страни, посочени в подточка "b", имат право да бъдат представени в комитета при разглеждането на въпроса и да представят доказателства устно и(или) писмено;

h) комитетът трябва да представи доклад в дванадесетмесечен срок от датата на получаване на нотификацията по подточка "b":

i) ако е постигнато разрешение съгласно разпоредбите на подточка "e", комитетът се ограничава в доклада си само с кратко изложение на фактите и на постигнатото разрешение;

ii) ако не е постигнато разрешение съгласно разпоредбите на подточка "e", комитетът се ограничава в доклада си с кратко изложение на фактите; текстът на писмените доказателства и протоколът за устно представените обяснения от заинтересуваните държави-страни се прилагат към доклада.

По всеки въпрос докладът се съобщава на заинтересуваните държави-страни.

2. Разпоредбите на този член влизат в сила, след като 10 държави - страни по този пакт, направят декларацията, предвидена в точка 1 на този член. Тези декларации се депозират от държавите-страни пред Генералния секретар на Организацията на Обединените нации, който препраща преписи от тях до другите-държави страни. Една декларация може да се оттегли по всяко време чрез нотификация до Генералния секретар. Подобно оттегляне не засяга разглеждането на въпрос, предмет на вече препратено съобщение, съгласно този член; никакво друго съобщение от държава-страна няма да се приема, след като нотификацията за оттеглянето на декларацията е била получена от Генералния секретар, освен ако заинтересуваната държава-страна е направила нова

декларация.

Член 42

1. а) ако даден въпрос, отнесен до комитета съгласно член 41 , не се разреши задоволително за заинтересуваните държави-страни, комитетът може с предварителното съгласие на заинтересуваните държави-страни да определи помирителна комисия ад хок (по-нататък наричана комисия). Комисията поставя на разположение на заинтересуваните държави-страни своите добри услуги за приятелското разрешение на въпроса на базата на зачитането на този пакт;

б) комисията се състои от пет члена, приемливи за заинтересуваните държави-страни. Ако заинтересуваните държави-страни в тримесечен срок не постигнат споразумение върху целия състав или част от състава на комисията, членовете на комисията по отношение на които не е постигнато съгласие, се избират с тайно гласуване с мнозинство от две трети от членовете на комитета.

2. Членовете на комисията заседават в качеството си на частни лица. Те не трябва да бъдат граждани нито на заинтересуваните държави-страни, нито на държава, която не е страна по този пакт, или на държава-страна, която не е направила декларация съгласно член 41 .

3. Комисията избира свой председател и приема свой правилник за вътрешния ред.

4. Заседанията на комисията обикновено се провеждат в седалището на Организацията на Обединените нации или в Службата на Обединените нации в Женева. Те могат обаче да се провеждат и в други подходящи места, определени от Комисията след консултация с Генералния секретар на Организацията на Обединените нации и със заинтересуваните държави-страни.

5. Секретариатът, предвиден в чл. 36 , обслужва и комисиите, създадени съгласно този член.

6. Сведенията, получени и подбрани от комитета, се поставят на разположение на комисията и комисията може да поиска от заинтересуваните държави-страни да представят всякакви други допълнително необходими сведения.

7. След като комисията е проучила изцяло въпроса, но във всеки случай не по-късно от дванадесет месеца след сезирането ѝ, тя представя на председателя на комитета доклад, който го препраща на заинтересуваните държави-страни:

а) ако комисията не може да привърши разглеждането на въпроса в срок от дванадесет месеца, тя ограничава своя доклад до кратко изложение на положението на разглеждания от нея въпрос;

б) ако се постигне приятелско уреждане на въпроса на базата на зачитането на правата на човека, признати в този пакт, комисията се ограничава в доклада с кратко изложение на фактите и на постигнатото споразумение;

с) ако не се постигне споразумение по смисъла на подточка "б", докладът на комисията трябва да съдържа нейните заключения по всички въпроси от фактически характер, отнасящи се до спора между заинтересуваните държави-страни, както и нейните констатации върху възможностите за приятелско уреждане на въпроса. Този доклад трябва да съдържа също представените писмени обяснения и протокола на представените устно обяснения от заинтересуваните държави-страни;

д) ако докладът на комисията е представен съгласно подточка "с", заинтересуваните държави-страни в тримесечен срок от получаването на доклада трябва да уведомят председателя на комитета дали приемат или не съдържанието на доклада на комисията.

8. Разпоредбите на този член не засягат компетенциите на комитета по член 41 .

9. Всички разходи на членовете на комисията се разпределят поравно между заинтересуваните държави-страни съгласно проектосметката, изготвена от Генералния секретар на Организацията на Обединените нации.

10. Генералният секретар на Организацията на Обединените нации има право да заплаща, ако това е необходимо, разноските на членовете на комисията, преди те да са изплатени от заинтересуваните държави-страни съгласно точка 9 на този член.

Член 43

Членовете на комитета и на помирителните комисии ад хок, които могат да бъдат определени съгласно член 42 , имат право на улесненията, привилегиите и имунитетите, признати на експертите, изпратени служебно от организацията на Обединените нации, така както са определени в съответните раздели на конвенцията за привилегиите и имунитетите на Организацията на Обединените нации.

Член 44

Разпоредбите за прилагането на този пакт се прилагат, без да засягат процедурите, установени в областта на правата на човека от или съгласно учредителните документи и конвенциите на Организацията на обединените нации и на специализираните организации, и не пречат на държавите - страни по този пакт, да се възползват от други процедури за уреждането на спорове съгласно общите или специалните международни споразумения, които са в сила между тях.

Член 45

Комитетът представя всяка година на Общото събрание на Организацията на Обединените нации чрез Икономическия и социален съвет доклад за своята дейност.

ЧАСТ V

Член 46

Никоя разпоредба на този пакт не трябва да се тълкува като накърняваща разпоредбите на Устава на Организацията на Обединените нации и уставите на специализираните организации, които определят съответните отговорности на различните органи на Организацията на Обединените нации и на специализираните организации по въпросите, предмет на този пакт.

Член 47

Никоя разпоредба на този пакт не трябва да се тълкува като накърняваща присъщото на всички народи право да се ползват и оползотворяват напълно и свободно своите природни богатства и източници.

ЧАСТ VI

Член 48

1. Този пакт е открит за подписване от всяка държава - членка на Организацията на Обединените нации или членка на някоя от нейните специализирани организации, от всяка

държава - страна по Статута на Международния съд, и от всяка друга държава, поканена от Общото събрание на Организацията на Обединените нации да стане страна по този пакт.

2. Този пакт подлежи на ратификация. Ратификационните документи се депозират при Генералния секретар на Организацията на Обединените нации.

3. Този пакт е открит за присъединяване на всяка държава, посочена в точка 1 на този член.

4. Присъединяването се извършва чрез депозиране на документ за присъединяване при Генералния секретар на Организацията на Обединените нации.

5. Генералният секретар на Организацията на Обединените нации уведомява всички държави, които са подписали този пакт или са се присъединили към него, за депозирането на всеки документ за ратификация или присъединяване.

Член 49

1. Този пакт ще влезе в сила три месеца след датата на депозиране при Генералния секретар на Организацията на Обединените нации на тридесет и петия документ за ратификация или за присъединяване.

2. За всяка държава, която ратифицира този пакт или се присъедини към него след депозирането на тридесет и петия документ за ратификация или за присъединяване, този пакт влиза в сила три месеца след датата на депозиране от тази държава на документа ѝ за ратификация или за присъединяване.

Член 50

Разпоредбите на този пакт се разпростират върху всички части на федералните държави без никакви ограничения и изключения.

Член 51

1. Всяка държава - страна по този пакт, може да предложи поправка и да я изпрати до Генералния секретар на Организацията на Обединените нации. Генералният секретар препраща всички предложения за поправки на държавите - страни по този пакт, с искане да го уведомят дали желаят да се свика конференция на държавите-страни за разглеждане и гласуване на тези предложения. Ако най-малко една трета от държавите-страни са за свикването на такава конференция, Генералният секретар свиква конференцията под егидата на Организацията на Обединените нации. Всяка поправка, приета с мнозинство от присъствалите и гласували на конференцията държави-страни, се представя за одобрение от Общото събрание на Организацията на Обединените нации.

2. Поправките влизат в сила, след като се одобрят от Общото събрание на Организацията на Обединените нации и се приемат с мнозинство от две трети от държавите - страни по този пакт, съгласно съответните им конституционни правила.

3. Когато поправките влязат в сила, те са задължителни за държавите-страни, които са ги приели, като другите държави-страни остават обвързани от разпоредбите на този пакт и от всяка по-раншна поправка, която те са приели.

Член 52

Независимо от уведомяванията, направени съгласно точка 5 на член 48, Генералният секретар на Организацията на Обединените нации уведомява всички държави, посочени в точка 1 на същия член, за следното:

а) подписванията, ратификациите и присъединяванията съгласно член 48 ;

b) датата на влизане в сила на този пакт съгласно член 49 и датата на влизане в сила на всяка поправка съгласно член 51 .

Член 53

1. Този пакт, чиито английски, испански, китайски, руски и френски текстове имат еднаква сила, се депозира в архивите на Организацията на Обединените нации.

2. Генералният секретар на Организацията на Обединените нации изпраща заверени копия на този пакт на всички държави, посочени в член 48 .

В уверение на което долуподписаните, надлежно упълномощени от техните правителства, подписаха този пакт, открит за подписване в Ню Йорк на 19 декември 1966 г.